

Dietetyka w praktyce klinicznej

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2023/2024
Wydział	Wydział Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca	Zakład Dietetyki Klinicznej ul. E. Ciołka 27 01-445 Warszawa

Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	prof. dr hab. Dorota Szostak-Węgierek
Koordynator przedmiotu	mgr Jakub Krawczyk (jakub.krawczyk@wum.edu.pl)
Osoba odpowiedzialna za sylabus	mgr Jakub Krawczyk (jakub.krawczyk@wum.edu.pl)
Prowadzący zajęcia	<p>ZAKŁAD DIETETYKI KLINICZNEJ dr Iwona Boniecka (Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej) dr Marta Dąbrowska-Bender (Klinika Medycyny Transplantacyjnej i Nefrologii) dr Magdalena Milewska (Klinika Neurochirurgii) dr Anna Ukleja (Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego) dr hab. Anna Jeznach-Steinhagen (Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego) dr Joanna Ostrowska (Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego) mgr Jakub Krawczyk (1. Katedra i Klinika Neurologii Oddział Ginekologii i Ginekologii Onkologicznej/Oddział Późnictwa)</p> <p>ZAKŁAD ŻYWIENIA CZŁOWIEKA dr Marianna Hall (Klinika Chorób Wewnętrznych, Endokrynologii i Diabetologii MSWiA) mgr Leszek Wronka (Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego i Transplantacyjnego) dr Zuzanna Zaczek (Klinika Chirurgii Ogólnej i Żywienia Klinicznego)</p> <p>ZAKŁAD BIOLOGII MEDYCZNEJ dr Agnieszka Bzikowska-Jura (1. Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego Oddział Ginekologii i Ginekologii Onkologicznej/Oddział Późnictwa)</p> <p>POZOSTAŁE OSOBY PROWADZĄCE dr Aleksandra Pituch-Zdanowska (Klinika Gastroenterologii Dziecięcej i Pediatrii) mgr Paulina Gryz (Klinika Nefrologii Dziecięcej i Pediatrii)</p>

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	III rok studiów I stopnia Semestr I i II	Liczba punktów ECTS	40
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)			
seminarium (S)			
ćwiczenia (C)			
e-learning (e-L)			
zajęcia praktyczne (ZP)		513	40

praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Zdobywanie i doskonalenie umiejętności praktycznych.
C2	Pogłębienie i aktualizowanie wiedzy w celu podniesienia kompetencji zawodowych.
C3	Praktyczne wykorzystanie wiedzy z zakresu żywienia w wybranych jednostkach chorobowych.
C4	Wdrożenie do kształcenia ustawicznego.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

E_W29	Zasady wdrażania postępowania dietetycznego w różnych jednostkach chorobowych w zależności od stopnia ich zaawansowania i chorób współistniejących u osób w różnym wieku i stanie fizjologicznym.
E_W32	wykorzystanie w codziennej praktyce podstaw farmakologii i farmakoterapii żywieniowej oraz interakcji leków z żywnością.
E_W33	Patogenezę, objawy, sposób diagnozowania i leczenia chorób, a także przebieg ciąży prawidłowej i powikłanej.
E_W65	Specjalistyczną wiedzę na temat etiologii, objawów, diagnostyki przesiewowej i instrumentalnej oraz metod leczenia zaburzeń połykania w poszczególnych jednostkach chorobowych.

Umiejętności – Absolwent potrafi:

E_U02	Udzielać porad dietetycznych w ramach zespołu terapeutycznego oraz prowadzi dokumentację dotyczącą pacjentów, instytucji i podejmowanych działań.
E_U04	Planować i wdrażać odpowiednie postępowanie dietetyczne w celu zapobiegania chorobom dietozależnym.
E_U06	Wykorzystywać w praktyce różne sposoby oceny stanu odżywienia i sposobu żywienia.
E_U07	Określić zapotrzebowanie na energię, składniki pokarmowe różnych grup ludności z wykorzystaniem norm żywienia.
E_U08	Układać jadłospisy i szacować ich wartość energetyczną i odżywczą produktów z wykorzystaniem programów komputerowych.
E_U09	Rozpoznawać i analizować potencjalne zagrożenia związane z interakcjami występującymi pomiędzy stosowanymi lekami, a składnikami pożywienia.
E_U10	Planować dietę pacjenta w oparciu o wiedzę dotyczącą przyjmowanych leków.

E_U12	Rozpoznawać i dokonywać korekty sposobu żywienia u osób z nieprawidłową masą ciała (niedożywionych oraz/lub osób z nadwagą/otyłością).
E_U13	Dyskutować, wpływać i oddziaływać na pacjenta, uzasadniać wybrane postępowanie.
E_U14	Określać korzyści i zagrożenia wynikające ze stosowania różnych diet i trendów żywieniowych.
E_U16	Korzystać ze specjalistycznej literatury naukowej krajowej i zagranicznej, naukowych baz danych oraz informacji i danych przekazywanych przez międzynarodowe organizacje zajmujące się problematyką żywienia.
E_U18	Wdrażać wiedzę z zakresu psychologii ogólnej i społecznej w edukacji żywieniowej i profilaktycznej zarówno indywidualnej jak i grupowej.
E_U19	Współpracować z zespołem wielodyscyplinarnym w celu zapewnienia ciągłości opieki nad pacjentem.
E_U20	Opracowywać plany postępowania żywieniowego w różnych jednostkach chorobowych.
E_U23	Przygotowywać materiały edukacyjne dla pacjenta.
E_U24	Powiązac dolegliwości zgłaszane przez pacjenta oraz wyniki badań diagnostycznych z jednostkami chorobowymi, które mogą być ich przyczyną.
E_U26	Rozpoznawać rodzaj niedożywienia i planować odpowiednie postępowanie żywieniowe.
E_U29	Powiązac budowę anatomiczną i histologiczną narządów z ich funkcją i podstawowym znaczeniem dla procesów związanych z żywieniem.
E_U32	Przewidywać skutki wstrzymania podaży pożywienia w przebiegu choroby i planować odpowiednie postępowanie żywieniowe w celu zapobiegania następstwom głodzenia.
E_U34	Udzielać porady dietetycznej w ramach pracy zespołu terapeutycznego oraz prowadzić dokumentację dotyczącą pacjentów, instytucji i podejmowanych działań.
E_U35	Wykorzystywać wyniki badań laboratoryjnych w planowaniu żywienia.
E_U41	Posługiwać się programami komputerowymi w zakresie edycji tekstu, grafiki, analizy statystycznej, przygotowania prezentacji oraz gromadzenia i wyszukiwania potrzebnych informacji, pozwalających na konstruktywne rozwiązywanie problemów.
E_U42	Przeprowadzać wywiad żywieniowy i dokonywać oceny stanu odżywienia w oparciu o badania przesiewowe i pogłębioną ocenę stanu odżywienia.
E_U43	Wskazać rolę dietetyka w monitorowaniu odżywiania się chorych w szpitalu.
E_U45	Obliczać indywidualne zapotrzebowanie na energię oraz makro- i mikroskładniki odżywcze.
E_U46	Wykorzystać w praktyce wiedzę z zakresu fizjologii człowieka.
E_U56	Prezentować w formie ustnej i pisemnej wyniki własnych działań oraz prawidłowo formułować wnioski.
E_U65	Wskazywać procesy prowadzące do rozwoju chorób i analizować zależności między żywieniem, a rozwojem chorób.
E_U67	Identyfikować problemy pacjenta, klienta oraz grupy społecznej.
E_U74	Korzystać ze specjalistycznej literatury naukowej krajowej i zagranicznej, naukowych baz danych oraz informacji i danych przekazywanych przez międzynarodowe organizacje zajmujące się problematyką żywienia.
E_U81	Uwzględnić perspektywę pacjenta, uzgodnić z pacjentem postępowanie, stosować metody motywowania pacjenta do przestrzegania zaleceń.

E_U84	Przygotować plan postępowania dietetycznego u chorych z dysfagią w oparciu o wyniki badań diagnostycznych ze wskazaniem bezpiecznej drogi podaży, z uwzględnieniem specyfiki jednostki chorobowej oraz zasad metody potrójnej adaptacji diety
-------	---

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

E_K01	Dostrzegania własnych ograniczeń i wie, kiedy zwrócić się do innych specjalistów.
E_K02	Sugerowania taktownie i skutecznie pacjentowi potrzeby konsultacji medycznej, zmiany nawyków.
E_K03	Stawiania dobra pacjenta oraz grup społecznych na pierwszym miejscu i okazywania szacunku wobec pacjenta (klienta) i grup społecznych.
E_K04	Stałego dokształcania się.
E_K05	Brania odpowiedzialności za działania własne i właściwego organizowania własnej pracy.
E_K06	Współdziałania z zespołem interdyscyplinarnym przyjmując różne role.
E_K07	Przestrzegania zasad etyki zawodowej.
E_K08	Przestrzegania praw pacjenta, w tym prawa do informacji dotyczącej proponowanego postępowania dietetycznego oraz jego możliwych następstw i ograniczeń.
E_K09	Przestrzegania tajemnicy obowiązującej pracowników ochrony zdrowia.
E_K12	Uczenia się przez całe życie.
E_K15	Rozwiązywania najczęstszych problemów związanych z wykonywaniem zawodu.
E_K17	Formułowania opinii dotyczących pacjentów, klientów, grup społecznych w kontekście związanym z wykonywaniem zawodu.
E_K20	Systematycznego wzbogacania wiedzy.
E_K22	Wykazywania aktywnej postawy współpracy z pacjentem i członkami zespołu terapeutycznego.
E_K23	Świadomej współpracy w ramach multidyscyplinarnego zespołu terapeutycznego.
E_K24	Przestrzegania tajemnicy zawodowej.
E_K26	Współpracy i komunikowania się z zespołem.
E_K28	Systematycznego wzbogacania wiedzy, kształtowania swoich umiejętności, a także współdziałania w ramach grupy studentów.
E_K31	Szanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece, a także przejawiania empatii w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami.
E_K35	Wyciągania i formułowania wniosków z własnych pomiarów i obserwacji.

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
-------------	-------------------	--------------------

<p>Zajęcia praktyczne - ćwiczenia</p>	<p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego (dr Anna Ukleja) (2 tygodnie zajęć)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 20 Godziny prowadzone przez ZDK: 50 Zasady postępowania z pacjentem kardiologicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad indywidualnych oraz grupowych, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia oraz sposobu żywienia pacjenta. Wykonywanie pomiarów antropometrycznych, interpretacja dokumentacji medycznej.</p> <p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego (dr Agnieszka Bzikowska Jura)</i> Godziny prowadzone przez ZDK: 10 Godziny prowadzone przez NZI: 25 Zasady postępowania z pacjentem, u którego stwierdzono nadciśnienie tętnicze, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta. Wylączenie zapotrzebowania na składniki odżywcze, energię, wodę. Wylączenie wartości energetycznej i odżywczej jadłospisów. Opracowanie listy produktów dozwolonych i przeciwwskazanych, które są zgodne z indywidualnymi zaleceniami żywieniowymi. Planowanie edukacji żywieniowej.</p> <p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego (dr hab. A. Jeznach)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 10 Godziny prowadzone przez ZDK: 25 Zasady postępowania z pacjentem endokrynologicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi. Ocena sposobu żywienia pacjenta, interpretacja danych biochemicznych i antropometrycznych. Opracowanie listy produktów dozwolonych i przeciwwskazanych, zgodnych z indywidualnymi zaleceniami żywieniowymi. Patofizjologia chorób endokrynologicznych a zalecenia żywieniowe dla pacjenta.</p> <p><i>Klinika Neurochirurgii (dr Magdalena Milewska)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 10 Godziny prowadzone przez ZDK: 25 Zasady postępowania z pacjentem neurochirurgicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta w oddziale neurochirurgii. Czynniki zaburzeń stanu odżywienia. Zastosowanie preparatów przemysłowych do żywienia doustnego i/lub dojelitowego. Dobór metody i materiałów edukacyjnych do zdolności percepcyjnej pacjenta. Wykonywanie przesiewowej i pogłębionej oceny stanu odżywienia pacjenta. Trudności w komunikacji z pacjentem neurochirurgicznym, sposoby ich przezwyciężania. Prowadzenie dokumentacji pacjenta oraz swojej</p>	<p>E_W29 E_W32-33 E_W65</p> <p>E_U02 E_U04 E_U06-U10 E_U12-U14 E_U16 E_U18-U20 E_U23-U24 E_U26 E_U29 E_U32 E_U34-35 E_U41-43 E_U45-46 E_U56 E_U65 E_U67 E_U74 E_U81 E_U84</p> <p>E_K01-09 E_K12 E_K15 E_K17 E_K20 E_K22-24 E_K26 E_K28 E_K31 E_K35</p>
---	---	--

	<p>pracy. Rozpoznawanie i zapobieganie niedożywieniu, w tym niedożywieniu szpitalnemu.</p> <p><i>Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej (Bariatra)</i> <i>(dr Iwona Boniecka)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 7 Godziny prowadzone przez ZDK: 28 Zasady postępowania z pacjentem po operacji bariatrycznej. Zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielania porad, układania jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta z otyłością i zaburzeniami metabolicznymi. Opracowanie jadłospisu oraz listy produktów dozwolonych i przeciwwskazanych, zgodnych ze stanem zdrowia chorego. Rozpoznawanie czynników ryzyka chorób wynikających ze stylu życia. Wpływ otyłości i innych zaburzeń metabolicznych na stan odżywienia pacjenta.</p> <p><i>Klinika Medycyny Transplantacyjnej, Nefrologii i Chorób Wewnętrznych</i> <i>(dr Marta Dąbrowska Bender)</i> Godziny prowadzone przez ZDK: 35 Zasady postępowania z pacjentem nefrologicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układania jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta nefrologicznego. Opracowywanie jadłospisów/listy produktów dozwolonych i przeciwwskazanych, które są zgodne z indywidualnymi celami żywieniowymi i mieszczą się w zakresie możliwości gospodarstwa domowego/domu opieki społecznej. Zapobieganie niedożywieniu, w tym niedożywieniu szpitalnego.</p> <p><i>Oddział Ginekologii i Ginekologii Onkologicznej;</i> <i>Oddział Położnictwa</i> <i>(dr Agnieszka Bzikowska Jura, mgr Jakub Krawczyk)</i> Godziny prowadzone przez ZDK: 20 Godziny prowadzone przez NZI: 15 Zasady postępowania z kobietą w ciąży fizjologicznej i z różnymi patologiami, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentce, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej. Fizjologia i patofizjologia ciąży. Żywnienie kobiet ciężarnych.</p> <p><i>Klinika Neurologii (mgr Jakub Krawczyk)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 20 Godziny prowadzone przez ZDK: 15 Zasady postępowania z pacjentem neurologicznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układania jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta neurologicznego. Czynniki zaburzeń stanu odżywienia w neurologii. Dobór diet przemysłowych i doustnych suplementów pokarmowych. Choroby układu nerwowego i mięśniowo-</p>	
--	--	--

<p>nerwowego. Przesiewowa i pogłębiona ocena stanu odżywienia pacjenta neurologicznego. Prowadzenie dokumentacji.</p> <p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych, Endokrynologii i Diabetologii (dr Marianna Hall)</i> Godziny prowadzone przez ZZC: 35 Wywiad chorobowo-żywniowy z pacjentem dorosłym. Rozmowa z pacjentem na trudne tematy. Praca z pacjentem na OPI – obliczenia praktyczne. Nowoczesne metody kontroli glikemii: interpretacja wyników uzyskiwanych za pomocą glukometrów, Flash Glucose Monitoring oraz Continuous Glucose Monitoring. Sytuacje szczególne u pacjentów z cukrzycą. Farmakoterapia w cukrzycy: omówienie farmakokinetyki leków stosowanych u pacjentów z cukrzycą. Najczęstsze zaburzenia metaboliczne o podłożu endokrynologicznym i diabetologicznym.</p> <p><i>Klinika Chorób Wewnętrznych Szpitala Grochowskiego (dr Joanna Ostrowska)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 7 Godziny prowadzone przez ZDK: 28 Zasady postępowania z pacjentem chorym na cukrzycę, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta chorego na cukrzycę. Zalecenia żywieniowe w cukrzycy. Obliczanie ilości wymienników węglowodanowych i białkowo-tłuszczowych.</p> <p><i>Klinika Gastroenterologii Dziecięcej i Pediatrii, Klinika Nefrologii Dziecięcej i Pediatrii (dr Aleksandra Pituch-Zdanowska / mgr Paulina Gryz)</i> Godziny prowadzone przez Kliniki: 58 2 tygodnie zajęć Zasady postępowania z pacjentem pediatrycznym, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywniowego, udzielanie porad, ocena sposobu żywienia, układanie jadłospisów, części składowych i struktury materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia dzieci i młodzieży. Dobór żywności specjalnego przeznaczenia medycznego w grupie pacjentów pediatrycznych, z chorobą Leśniowskiego-Crohn'a, alergiami pokarmowymi, chorobami nerek.</p> <p><i>Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej (Hepatologia) (mgr Leszek Wronka)</i> Godziny prowadzone przez Klinikę: 7 Godziny prowadzone przez ZZC: 28 Zasady postępowania z pacjentem z chorobami wątroby i dróg żółciowych oraz po przeszczepieniu (m. in. wątroby, nerki, trzustki) zbieranie wywiadu zdrowotnego i żywniowego, ocena stanu odżywienia i sposobu żywienia pacjenta na oddziale hepatologii, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, poradnictwo dietetyczne i edukacja żywieniowa pacjentów oddziału – przygotowanie i przekazanie zaleceń żywieniowych i materiałów edukacyjnych.</p> <p><i>Klinika Chirurgii Ogólnej i Żywienia Klinicznego</i></p>	
--	--

	<p>(dr Zuzanna Zaczek)</p> <p>Godziny prowadzone przez ZZC: 35</p> <p>Zasady postępowania z pacjentem żywionym do- i pozajelitowo, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, analiza i interpretacja dokumentacji medycznej, ocena stanu odżywienia pacjenta żywionego do- i pozajelitowo. Wpływ chorób układu pokarmowego, zaburzeń metabolicznych, chorób nowotworowych i innych na stan odżywienia pacjenta. Dobór preparatów do żywienia dojelitowego. Zasady organizacji pracy Poradni Żywienia Klinicznego Pozajelitowego i Dojelitowego. Rola dietetyka w zespole żywieniowym.</p>	
--	--	--

6. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Interna Szczeklika. *Podręcznik chorób wewnętrznych*, Medycyna Praktyczna 2014
2. Jarosz M (red.) *Normy żywienia dla populacji polskiej- nowelizacja*, Instytut Żywności i Żywienia 2020
3. Włodarek D, Kozłowska L, Głąbska D *Dietoterapia*, PZWL 2014
4. Ciborowska H, Rudnicka A, *Dietetyka. Żywienie zdrowego i chorego człowieka*, Wydanie IV, rozszerzone i uaktualnione, PZWL 2014
5. Szawłowski A.W. *Żywienie w chorobach nowotworowych*, PZWL 2020
6. Ostrowska L (red.) *Dietetyka compendium*, PZWL 2020
7. Jeznach-Steinhagen A (red.) *Żywienie osób z cukrzycą i chorobami towarzyszącymi*, PZWL 2020
8. Krauss H, *Fizjologia żywienia człowieka*. PZWL 2019
9. Szostak-Węgierek D (red.) *Żywienie osób starszych*, PZWL 2020
10. Szostak-Węgierek D (red.) *Żywienie w czasie ciąży i karmienia piersią*, PZWL 2020.
11. Gawęcki J (red): *Żywienie człowieka. Podstawy nauki o żywieniu*. Tom 1. Wyd. Naukowe PWN 2010
Grzymisławski M, Gawęcki J, *Żywienie człowieka zdrowego i chorego*, T. i T.2, PWN, Warszawa 2010
12. Szczygieł B (red.) *Niedożywienie związane z chorobą. Występowanie. Rozpoznanie*. Wyd. Lek. PZWL 2011
13. Szczygieł B (red.) *Niedożywienie związane z chorobą. Zapobieganie. Leczenie*. Wyd. Lek. PZWL 2012
14. Sobocki J, Kunecki M, Zmarły A, Rudzki S, *Standardy żywienia dojelitowego dorosłych pacjentów*.
15. *Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na cukrzycę 2022*. Stanowisko Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego
16. *ESPEN practical guideline: Clinical Nutrition in cancer*. Clinical Nutrition 40 (2021). (<https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN-practical-guideline-clinical-nutrition-in-cancer.pdf>)
17. *ESPEN guideline on clinical nutrition in hospitalized patients with acute or chronic kidney disease*. Clinical Nutrition 40 (2021). (<https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN-guideline-on-clinical-nutrition-in-hospitalized-patients-with-acute-or-chronic-kidney-disease.pdf>)
18. Hammad A, Kaido T, Aliyev V et al.: *Nutritional therapy in liver transplantation*. *Nutrients* 2017. (<https://doi.org/10.3390/nu9101126>)
19. *ESPEN practical guideline: Clinical nutrition in liver disease*. Clinical Nutrition 39 (2020). (https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_practical_guideline_Clinical_nutrition_in_liver_disease.pdf)
20. *ESPEN guideline on home parenteral nutrition*. Clinical Nutrition 39 (2020). (https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_guideline_on_home_parenteral_nutrition.pdf)
21. *ESPEN guideline on home enteral nutrition*. Clinical Nutrition 39 (2020). (https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN_guideline_on_home_ental_nutrition.pdf)
22. *ESPGHAN/ESPEN/ESPR/(CSPEN) guidelines on pediatric*. Clinical Nutrition 37 (2018).
23. *ESPEN guideline clinical nutrition in neurology*. Clinical Nutrition 37 (2018). (https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/ESPEN-guideline_clinical_nutrition_in_neurology.pdf)
24. *Zasady postępowania w nadciśnieniu tętniczym* Wytyczne PTNT 2019. (<https://nadciśnienietetnicze.pl/sites/scm/files/2021-02/64385-182698-1-SM.pdf>)
25. Sobotka L (red.): *Podstawy Żywienia Klinicznego*. Redakcja Naukowa wydania polskiego: Korba T, Łyszkowska M Wyd. Lek. PZWL 2013.
26. Jamróz B i wsp., *Instrumentalne metody badania zaburzeń połykania*. Wyd. Medyk 2019.
27. Ostrowska L, *Diagnostyka laboratoryjna w dietetyce*. PZWL 2018.
28. Szostak-Węgierek D, *Intrauterine nutrition: long-term consequences for vascular health*. *International Journal of Women's Health* 2014;6 647–656.
29. Wielgoś M (red.): *Biblioteka ginekologa praktyka vol. 9: Żywienie kobiet w ciąży*. VIA MEDICA, Gdańsk 2013

30. Cichocka A, *Dieta DASH w teorii i zastosowaniu wydanie 2021*, Wyd. Medyk 2021.
31. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018 (<https://www.ispad.org/general/custom.asp?page=ISPADGuidelines2018>)
32. van Rheenen PF, et al. The Medical Management of Paediatric Crohn's Disease: an ECCO-ESPGHAN Guideline Update. *J Crohns Colitis*. 2020 7:jjaa161. doi: 10.1093/ecco-jcc/jjaa161. Epub ahead of print. PMID: 33026087.
33. Horvath A, Szajewska H. ŻYWIENIE I LECZENIE ŻYWIENIOWE DZIECI I MŁODZIEŻY; Medycyna Praktyczna, 2017
34. Bischoff SC, Escher J, Hébuterne X, Klęk S, Krznaric Z, Schneider S, Shamir R, Stadelova K, Wierdsma N, Wiskin AE, Forbes A. ESPEN practical guideline: Clinical Nutrition in inflammatory bowel disease. *Clin Nutr*. 2020 ;39(3):632-653. doi: 10.1016/j.clnu.2019.11.002. Epub 2020 Jan 13. PMID: 32029281.

Uzupełniająca

1. Brytek-Matera A. *Psychodietetyka*. PZWL 2020.
2. Szewczyk A. *Poradnik Diabetologiczny*. PZWL 2017.
3. Contento I. R. *Edukacja żywieniowa*. PWN 2018.
4. Woynarowska B. *Edukacja zdrowotna*. PWN 2017
5. Więcać A., Nieszporek T. *Choroby nerek. Kompendium*. 2019
6. Książyk J. *Zalecenia leczenia żywieniowego u dzieci*. PZWL 2021

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
W, UI, KI	<p>Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych studentów będzie odbywać się systematycznie, według kryteriów podanych na początku zajęć. Ocena poprawności wykonywania zadań/ćwiczeń może być dokonana na podstawie obserwacji pracy podczas ich wykonywania, opinii pacjenta lub obserwacji grupy. Pod uwagę będzie brany stopień opanowania umiejętności, umiejętność zastosowania teorii w praktyce, właściwa postawa i zachowanie na zajęciach oraz stosowanie technik komunikacji werbalnej i niewerbalnej.</p> <p>Przewiduje się możliwość przeprowadzenia testów sprawdzających wiedzę zarówno na początku, jak i na końcu bloku zajęciowego.</p> <p>Podstawą do uzyskania pozytywnej oceny przez studenta jest poprawne i samodzielne wykonanie ćwiczeń.</p>	60%

8. INFORMACJE DODATKOWE

Przy Zakładzie Dietetyki Klinicznej działa Studenckie Koło Naukowe Dietetyków, które od lat utrzymuje się w czołówce rankingu Kół Naukowych Studentckiego Towarzystwa Naukowego. W ramach Koła realizowane są badania kliniczne, projekty edukacyjne (w tym tworzenie kursów e-learningowych). SKN Dietetyków współorganizuje Konferencję Naukową *Żywnie bez granic*.

Opiekun SKN: mgr Jakub Krawczyk

Facebook konferencji: www.facebook.com/zywieniebezgranic

Facebook SKN: www.facebook.com/StudenckieKoloNaukoweDietetykowWum

Wszystkich chętnych studentów zapraszam do współpracy. Aktywne uczestnictwo w Kole Naukowym daje możliwość rozwoju naukowego, ale również zdobycia umiejętności, które dają przewagę konkurencyjną na rynku pracy.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich